

Recenzja

dorobku naukowego w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych dr inż. Zofii Łapniewskiej w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse

1. Podstawy formalno-prawne recenzji

Podstawą formalną przedkładanej recenzji jest uchwała Rady Dyscypliny Ekonomia i Finanse Uniwersytetu Jagiellońskiego z 31 maja 2023 roku, powołująca mnie w skład Komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr inż. Zofii Łapniewskiej w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse i powierzająca mi funkcję recenzentki.

Podstawę prawną stanowią zapisy ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668 z późn. zm.), a w szczególności art. 219 ust. 1.

Recenzja została sporządzona na podstawie następujących dokumentów przedłożonych przez Habilitantkę:

- kopii dokumentu potwierdzającego posiadanie stopnia doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii,
- autoreferatu, przedstawiającego opis kariery zawodowej, dorobku, aktywności realizowanych w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej (ze szczególnym uwzględnieniem ośrodków zagranicznych) oraz osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę i sztukę,
- wykazu osiągnięć naukowych,
- cyklu powiązanych tematycznie artykułów pt. „Dobra wspólne i równość płci w perspektywach nowej ekonomii instytucjonalnej i ekonomii feministycznej”, przedłożonego przez Habilitantkę jako główne osiągnięcie naukowe,

- kopii publikacji naukowych stanowiących pozostały dorobek Habilitantki.

2. Sylwetka Habilitantki

W 2001 roku dr inż. Zofia Łapniewska uzyskała tytuł zawodowy inżyniera zarządzania i marketingu, nadany przez Wydział Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej na podstawie pracy pt. „Projekt wspomagania współpracy pomiędzy samorządem terytorialnym i środowiskiem organizacji pozarządowych w mieście Sopot” (promotorem był dr hab. Dariusz Waldziński). W tym samym ośrodku w 2003 roku obroniła z wyróżnieniem pracę magisterską pt. „Management of Virtual Organization in the Information Society” (napisaną pod kierunkiem prof, dr hab. inż. Edwarda Szczerbickiego) i uzyskała tytuł zawodowy magistra zarządzania i marketingu, w zakresie specjalności zarządzanie organizacją. Stopień doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii został Habilitantce nadany także przez Radę Wydziału Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej 7 stycznia 2009 roku, na podstawie rozprawy pt. „Rola technologii opartych na wiedzy w rozwoju wybranych organizacji pozarządowych w Polsce”, napisanej pod kierunkiem prof, dr hab. inż. Edwarda Szczerbickiego. **Habilitantka spełnia kryterium przedstawione w art. 219 ust. 1 pkt 1) ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668 z późn. zm.).**

Po obronie pracy doktorskiej dr inż. Zofia Łapniewska zdobywała doświadczenie naukowe i dydaktyczne w różnych ośrodkach krajowych (m.in. na Politechnice Gdańskiej, Uniwersytecie Warszawskim, Uniwersytecie Jagiellońskim czy Polskiej Akademii Nauk) oraz zagranicznych (Humboldt-Universität zu Berlin, Technische Universität Berlin, London School of Economics and Political Science, Glasgow Caledonian University), w których głównie realizowała projekty naukowe. Zagraniczne pobyty naukowe istotnie ukształtowały obszar zainteresowań Habilitantki i wzbogaciły jej warsztat badawczy.

Od 2017 roku Habilitantka pracuje w Instytucie Ekonomii, Finansów i Zarządzania, na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Jagiellońskiego.

3. Ocena głównego osiągnięcia naukowego Habilitantki

Jako główne osiągnięcie naukowe dr inż. Zofia Łapniewska przedłożyła do oceny cykl pt. „Dobra wspólnie i równość płci w perspektywach nowej ekonomii instytucjonalnej i ekonomii feministycznej”. Cykl ten składa się z ośmiu artykułów napisanych samodzielnie przez Habilitantkę, z których cztery zostały opublikowane w czasopiśmie z obliczoną wartością Impact Factor. Tematyka cyklu wpisuje się w nurt badawczy dyscypliny ekonomia i finanse i koresponduje z tematyką projektów realizowanych przez Habilitantkę podczas zagranicznych staży podoktorskich. Cykl dotyczy problematyki ważnej,

aktualnej i docenianej przez naukowców z zagranicy, a także spotykającej się z rosnącym zainteresowaniem polskich badaczy. W obszarze zainteresowań Habilitantki mieszczą się kwestie istotne dla obecnych i przyszłych pokoleń jak np. transformacja energetyczna, zarządzanie przestrzenią miejską czy opieka. Habilitantka nie tylko rozwija wspomnianą w tytule cykl ekonomię instytucjonalną i feministyczną, ale i łączy dorobek obu szkół do badania społeczności gospodarujących dobrami wspólnymi oraz równości szans kobiet i mężczyzn w gospodarce, badając np. fenomen dóbr wspólnych i spółdzielni z perspektywy płci, a także prezentując nowatorskie badania dla Polski lub formułując wnioski dla Polski na podstawie doświadczeń zagranicznych.

Poniżej krótko charakteryzuję poszczególne pozycje cyklu (z ewentualnymi uwagami), a następnie formułuję ocenę całego cyklu. Zachowuję kolejność wskazaną przez Habilitantkę.

1.1. Łapniewska, Z. 2022. Solidarity and mutual aid: Women organizing the ‘visible hand’ urban commons. *Gender, Work & Organization* 1-23. (IF = 5,428)

W artykule 1.1 Habilitantka analizuje znaczące zaangażowanie kobiet w działalność grup samopomocowych w okresie pandemicznym, czym przyczynia się do lepszego zrozumienia fenomenu miejskich dóbr wspólnych, jak i różnicy motywacji między płciami w odniesieniu do oferowania lub proszenia o pomoc w sytuacjach kryzysowych. W badaniach wykorzystuje metody mieszane (m.in. opiera się na tzw. składni gramatyki instytucji - *syntax of a grammar of institutions*). Przeprowadzona analiza prowadzi m.in. do konkluzji, iż znaczące zaangażowanie kobiet w działania Widzialnej Ręki nie jest jednoznacznie związane z tradycyjnym podziałem ról społecznych. Poza tym, mimo braku nadużyć w odniesieniu do zaufania, obawa przed nadużyciami była stosunkowo powszechna (być może wpływ na to zjawisko miała nie tyle specyfika grupy, co ogólny, często przytłaczający kontekst pandemii?).

Nie jestem w pełni przekonana, czy przeprowadzone badania rzeczywiście pozwalają wnioskować o tym, że zaangażowanie kobiet w Widzialną Rękę nie ma związku z tradycyjnymi rolami społecznymi. Po pierwsze, odpowiedzi na pytania kwestionariuszowe mogą być deklaratywne i nie odpowiadać rzeczywistości, po drugie, wskazywane przez respondentki tworzenie społeczności może być traktowane (niekoniecznie świadomie) jako część tradycyjnych ról społecznych, a po trzecie, możemy nie mieć pewności, czy wszystkie respondentki (niezależnie od wieku i innych charakterystyk) w ten sam sposób definiują tradycyjne role społeczne. W dalszych badaniach można by zasugerować włączenie dodatkowych pytań (np. czym kierują się inne kobiety) lub wykorzystanie innych metod, aby zminimalizować ryzyko przerzucenia ciężaru dowiedzenia hipotezy na respondenta.

Można postawić również pytanie: gdzie dokładnie (w analizowanym przypadku) przebiegają

granice między dobrami prywatnymi i wspólnymi? Do jakiego stopnia (lub w jakiej warstwie) Widzialna Ręka może być traktowana jako dobro wspólne, a do jakiego stopnia można ją uznać za specyficzny rynek (na tej samej zasadzie, na jakiej platformy cyfrowe stają się kreatorami rynków), na którym spotyka się podaż i popyt na działania pomocowe, a walutą staje się np. satysfakcja?

Niezależnie od drobnych wątpliwości artykuł jest ciekawym uzupełnieniem dotychczasowych analiz instytucjonalnych uwzględniających wymiar płci, a jednocześnie żywym przekazem dokumentującym ludzkie działania w sytuacji kryzysowej.

1.2. Łapniewska, Z. 2019. Energy, equality and sustainability? European electricity cooperatives from a gender perspective. *Energy Research & Social Science* 57: 101247. (IF = 5,525)

Wychodząc ze stanowiska, iż spółdzielnie powinny charakteryzować równość, w tym równość płci, Habilitantka zaproponowała oryginalne opracowanie na temat równości płci w odniesieniu do spółdzielni elektrycznych w Europie (wypełniając tym samym istniejącą lukę badawczą). Rozważa kwestie fundamentalne: równość *de iure* (deklaracje, akty prawne) oraz *de facto* (działania). Zauważa m.in., że w oczach respondentów to tradycyjny podział ról społecznych przyczynia się do ograniczonego udziału kobiet w spółdzielniach elektrycznych.

Można mieć wątpliwość, czy Habilitantka powinna była pytać członków spółdzielni o uwzględnienie płci w dokumentach (indywidualne interpretacje mogą się w niektórych przypadkach różnić), czy nie powinna sama badać języka dokumentów spółdzielni, np. z wykorzystaniem narzędzi takich jak w pozycji 1.4. Abstrahując od tej kwestii, warto podkreślić, że jest to artykuł wartościowy i inspirujący do stawiania pytań, jak np.:

- Czy większa równość płci (i - ewentualnie - w jakim zakresie) może przyczynić się do globalnego zmniejszenia zużycia energii? (Habilitantka przywołuje szwedzkie statystyki pokazujące, iż kobiety zużywają o ponad jedną piątą mniej energii niż mężczyźni);
- Czy większa koncentracja w systemach wytwarzania energii przekłada się na większe nierówności między płciami? (Habilitantka przytacza dane amerykańskie, zgodnie z którymi więcej kobiet jest zatrudnionych w spółdzielniach produkujących energię słoneczną i wiatrową, a więc ze źródeł rozproszonych, niż w podmiotach związanych z ropą czy gazem, które pochodzą ze źródeł skoncentrowanych).

1.3. Łapniewska, Z. 2017. (Re)claiming Space by Urban Commons. *Review of Radical Political Economics* 49(1): 54-66. (IF = 0,579)

Artykuł 1.3 jest poświęcony dwóm polskim studiom przypadku (miasteczko namiotowe inicjatywy „Prawo do miasta” w Krakowie i budżet obywatelski w Sopocie), rozpatrywanym przez pryzmat analizy instytucjonalnej w duchu Elinor Ostrom. Habilitantka pokazała, że ramy teoretyczne, odnoszące się wcześniej do konceptualizacji naturalnych dóbr wspólnych (*common-pool resources*'), nadają się również do opisu miejskich materialnych i niematerialnych dóbr wspólnych i społeczności, zaangażowanych w ich produkcję i konsumpcję. Biorąc pod uwagę fakt, iż - jak wspomina Habilitantka - wiele konfliktów wokół dóbr wspólnych przekłada się na ruchy społeczne domagające się demokracji, artykuł ten ma głęboko sięgające walory teoretyczne i praktyczne.

1.4. Łapniewska, Z. 2016. Reading Elinor Ostrom through a Gender Perspective. *Feminist Economics* 22(4): 129-151. (IF = 1,476)

Analizując kontekst i dyskurs w odniesieniu do ponad 100 tekstów Elinor Ostrom, Habilitantka proponuje autorską metodę odczytywania publikacji ekonomicznych z perspektywy płci. O ile sama Noblistka posługiwała się raczej neutralnym językiem w tym zakresie, o tyle artykuł Habilitantki zmusza do refleksji nad kulturowymi kontekstami płci i tożsamości oraz nad nierównościami zakorzenionymi w języku, które łącznie wywierają określony wpływ podejmowane decyzje gospodarcze. Habilitantka, opierając się na przeanalizowanym materiale, odważnie i krytycznie wskazuje luki w dorobku Noblistki (np. pominięcie kwestii reżimu politycznego, w którym instytucje są zakorzenione). Istotnym walorem artykułu jest też sama popularyzacja proponowanej metodyki badań, która w dobie postępującej cyfryzacji i większej dostępności cyfrowych bibliotek oraz nowoczesnych narzędzi może zainspirować dalsze analizy kontekstu i dyskursu w najprzeróżniejszych obszarach.

2.1. Łapniewska, Z. 2021. Urban Commons: Building a ‘Communal System’ of the Future. *Social Policy Issues* 55(4): 48-74.

W artykule 2.1 Habilitantka przywołuje szereg wartości charakteryzujących dobra wspólne (m.in. odpowiedzialność, współpracę, wzajemność, dzielenie się i nieustanną naukę), ilustrując rozważania trzema studiami przypadków. Wskazuje, iż dobra wspólne stanowią wyłom w kapitalistycznej narracji prowadzonej z perspektywy *homo oeconomicus*, uzupełniają podaż dóbr i usług, które nie są zapewniane przez rynek, państwo czy rodzinę, a przy tym nie poddają się komodyfikacji (utowarowieniu). Habilitantka proponuje nowatorskie nawiązanie do teorii postkolonialnej i zastosowanie koncepcji *delinking* (oderwania się) do dóbr wspólnych. Poza tym wskazuje na lukę w zakresie relacji między dobrami wspólnymi a polityką społeczną.

2.2. Łapniewska, Z. 2019. Cooperatives governing energy infrastructure: A case study of Berlin's grid. *Journal of Co-operative Organization and Management* 7(2): 100094.

Artykuł 2.2 zawiera wyjątkowe studium przypadku, ponieważ o ile w literaturze omawiane były studia przypadku dotyczące spółdzielni energetycznych działających na małą skalę, o tyle działania omawianej spółdzielni energetycznej z Berlina dotyczą skali znacznie większej. Oprócz poruszenia aktualnej kwestii infrastruktury energetycznej, postulatów lokalizacji źródeł energii w pobliżu użytkowników końcowych (co pozwala na zmniejszenie strat i obniżenie kosztów transmisji), Habilitantka pokazuje potencjalne korzyści z przejęcia sieci energetycznej przez spółdzielnię współpracującą z instytucją publiczną, a mianowicie modernizację sieci i stworzenie sieci inteligentnej. Sugeruje, że podmioty sektora publicznego powinny doceniać spółdzielnie jako demokratyczne przedsiębiorstwa, których fundusze mogą wspierać ograniczone środki publiczne.

2.3. Łapniewska, Z. 2019. Institutional analysis model for examining direct democracy phenomena: a case study of participatory budgeting. *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Oeconomica* 2(341): 81-97.

W artykule 2.3 Habilitantka zarysowuje autorski model analizy instytucjonalnej w kontekście demokracji bezpośredniej, odnoszący się do: środowiska instytucjonalnego, aktorów, transakcji i wyników. Specyfika tego modelu związana jest z dwoma nowatorskimi podejściami, które bezpośrednio przełożyły się na dobór zmiennych: perspektywą odmian kapitalizmu (VoC, *Varieties of Capitalism*) oraz intersekcjonalnością.

2.4. Łapniewska, Z. 2016. Analiza instytucjonalna wspólnot z perspektywy społeczno- kulturowej tożsamości płci. *Ekonomia Społeczna* 1/2016: 70-81.

W artykule 2.4 Habilitantka zwraca uwagę m.in. na fakt, że brak głębszego zrozumienia relacji płci w określonej grupie (np. instrumentalne traktowanie kobiet jako beneficjentek programów lub mechaniczne osiągnięcie parytetów) może mieć niekorzystny wpływ na realizację celów grupy. Są to istotne spostrzeżenia, tym bardziej, że wiele instytucji w Polsce i za granicą podejmuje dyskusję np. nad planami równości płci.

Przedłożony cykl artykułów jest zestawem interesującym i inspirującym do dalszych badań, a każdy artykuł wnosi określony wkład w rozwój ekonomii. Habilitantka umiejętnie steruje między rafami

głównego nurtu ekonomii oraz podejmuje odważną krytykę kapitalizmu. Koncentruje się na dobrach wspólnych i spółdzielniach, uzupełniając istotne luki w literaturze ekonomicznej, a także akcentuje problematykę perspektywy płci, co oznacza dopuszczenie heterogeniczności podmiotów gospodarczych i prowadzi do większego realizmu ekonomii jako nauki. Przy tym konsekwentnie porusza problem intersekcjonalności, będący stosunkowo rzadko przedmiotem dyskusji w Polsce. Zainspirowana pracami Elinor Ostrom, proponuje własne ramy analizy instytucjonalnej.

Czytając przedłożone artykuły, miałam nieodparte (ale pozytywne) wrażenie zamierzonej lub niezamierzonej kontynuacji przez Habilitantkę prac prowadzonych sto lat wcześniej przez jej imienniczkę, Zofię Daszyńską-Golińską, która również zajmowała się kwestią kobiecą, miastami, kooperatywami i wizją przyszłości. Mimo iż wiele się zmieniło i nie wiemy, jak np. Zofia Daszyńska-Golińska podchodziłaby do procesu cyfryzacji czy kryzysu pandemicznego, niemniej podobieństwo podejmowanej tematyki z jednej strony zakorzenia przedłożony dorobek w tradycjach ekonomicznych, a z drugiej strony pokazuje, że wiele problemów pozostaje aktualnych i inspiruje kolejne pokolenia badaczy.

Spoglądając na przedłożony cykl jako całość, należy docenić także pluralizm metodologiczny. Habilitantka wykorzystuje zróżnicowany zestaw metod i narzędzi badawczych, służących zarówno zebraniu materiału badawczego, jak i jego analizie (np. analizy statystyczne czy analizy kontekstu i dyskursu), często łączy metody ilościowe i jakościowe, celem pełniejszego zobrazowania analizowanej problematyki.

Mocnymi stronami cyklu są także: dobre osadzenie rozważań w literaturze, praktyczne znaczenie prowadzonych badań i ich potencjalnie duży wpływ społeczny, jak również bezpośrednio sformułowane lub możliwe do sformułowania implikacje i rekomendacje dla Polski. Cykl ma też pewne słabe strony, ale jest ich zdecydowanie mniej (zwłaszcza pod względem ich wagi). Po pierwsze, można mieć pewien niedosyt poznawczy (który można w zasadzie interpretować jako mocną stronę, ponieważ Habilitantka rozbudza ciekawość czytelników). Poza tym, jak już wspomniano, pojawiają się pewne drobne wątpliwości natury technicznej (jak np. sposób formułowania pytań zawartych w kwestionariuszach).

Podsumowując, przedłożony cykl spełnia kryterium przedstawione w art. 219 ust. 1 pkt 2) ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668 z późn. zm.).

2.5. Pozostały dorobek naukowo-badawczy oraz aktywność naukowa realizowana w więcej niż jednej uczelni, w szczególności zagranicznej

Oprócz głównego osiągnięcia naukowego, będącego przedmiotem oceny, dr inż. Zofia Łapniewska załączyła do dokumentacji kopie trzech artykułów opublikowanych w czasopiśmie

punktowanych, piętnastu rozdziałów reprezentujących publikacje książkowe oraz siedem raportów i innych opracowań (szczegółowa lista znajduje się w autoreferacie oraz w wykazie osiągnięć naukowych Habilitantki). Są to prace mieszczące się głównie w trzech obszarach: 1) budżetowanie pod kątem płci, 2) zagadnienia związane z ekonomią feministyczną, 3) rozważania dotyczące gospodarek przyszłości. Habilitantka porusza w nich wiele interesujących wątków, m.in.:

- opieka: np. problem *care drain* w ramach globalnych łańcuchów opieki, korzyści z inwestycji publicznych w infrastrukturę społeczną, korzyści ze zwiększenia udziału mężczyzn zarówno wśród dawców, jak i biorców opieki (poprawa jakości życia obu płci - odciążenie kobiet i wzbogacenie mężczyzn o nowe, budujące doświadczenia życiowe) - np. pozycja 3.1,
- budżetowanie dla równości: m.in. perspektywa równości płci zarówno na poziomie makroekonomicznym (np. w ramach polityki fiskalnej), jak i na poziomie mikroekonomicznym (na poziomie spółdzielni, wspólnot zarządzających dobrami wspólnymi, przedsiębiorstw czy samorządów) - por. np. pozycja 4.2,
- jakość życia: autorski przegląd wskaźników jakości życia z perspektywy płci oraz zestawienie wskaźników równości płci - pozycja 4.9,
- edukacja: korzyści makroekonomiczne z tytułu zwiększenia wydatków na edukację i zatrudnienia większej liczby nauczycieli dla gospodarki - pozycja 5.3,
- przemoc domowa: pierwsze szacunkowe obliczenia kosztów przemocy domowej dla Polski - pozycja 4.14.

Ogólnie obiektem poszukiwań Habilitantki jest „utopijna teoria ekonomiczna, która przedstawiałaby wizję gospodarki w służbie społeczeństwu” (pozycja 4.1, s. 58). Taka gospodarka miałaby ułatwiać nie wzrost wydajności, ale wzrost jakości życia, m.in. dzięki dostępowi do wysokiej jakości żywności, kontaktu z naturą, dostępowi do opieki zdrowotnej, edukacji, transportu, kultury i rozrywki. Istotnymi instrumentami, które Habilitantka proponuje wdrożyć są m.in. gwarancja zatrudnienia czy bezwarunkowy dochód podstawowy, do sfinansowania którego niezbędna jest większa progresja podatkowa, także w odniesieniu do CIT (por. np. pozycja 3.1).

Niewątpliwie dyskusja na temat ewentualnego wdrożenia tego typu rozwiązań, ich formy i potencjalnych skutków społeczno-ekonomicznych na poziomie makro i mikro jest w Polsce pożądana, ale powinna być bardziej pogłębiona. Przykładowo, trudno mówić o gwarancji zatrudnienia, jeżeli nie ma w dyskursie powszechnie akceptowanej definicji pracy (Habilitantka słusznie zauważa, że „praca może być różnie definiowana”, pozycja 3.1, s. 110), a obecne, szeroko rozumiane stosunki pracy, szczególnie w obszarze gospodarki cyfrowej i scyfryzowanej (np. *freelancing*, *cloud work*, *crowd work*, *gig work*), wymykają się tradycyjnym statystykom i analizom.

Poza tym pojawia się problem społecznej akceptacji proponowanych rozwiązań np. w sytuacji

postrzeganego marnotrawstwa środków publicznych. Radykalne rozwiązania proponowane przez Habilitantkę wymagają zarówno większej transparentności i dyscypliny fiskalnej, zbudowania i utrzymania zaufania wobec decydentów politycznych (być może wypracowania nowych rozwiązań instytucjonalnych), jak i edukacji społeczeństwa służącej nie tylko większej wiedzy, ale i budowaniu określonej kultury (np. partycypacyjnej) i zaangażowania.

Mam też pewne wątpliwości co do tłumaczenia „*ethics of care*” jako etyka troski (por. np. pozycja 3.1). W języku polskim słowo troska jest słowem wieloznacznym i może się kojarzyć zarówno pozytywnie (jako opieka czy dbałość), jak i negatywnie (jako zmartwienie, zaniepokojenie etc.). Obawiam się, że psychologicznie uwarunkowana niechęć do zmartwień może przyczynić się do unikania „etyki troski” i utrudnić popularyzację tej perspektywy. Etyka opieki jako etyka odpowiedzialności, zaangażowania czy empatii (pojawiającej się w pozycji 4.2) ma nieco inny wydźwięk.

Niezależnie od wszelkich kontrowersji załączone prace można uznać za wartościowe uzupełnienie głównego osiągnięcia Habilitantki będącego przedmiotem właściwej oceny.

kkk

Z podanych przez dr inż. Zofię Łapniewską wskaźników bibliometrycznych wynika, że na dzień składania wniosku liczba cytowań w bazie Web of Science wynosiła 34, w bazie Scopus 43, a w Google Scholar 291, z kolei indeks Hirscha wynosił odpowiednio: Web of Science - 3, Scopus - 4, Google Scholar - 8. Warto pokreślić, wśród cytowań prac Habilitantki dominują cytowania dokonywane przez autorów zagranicznych, co wskazuje na znaczącą rozpoznawalność Jej dorobku poza granicami kraju.

Jak wynika z dokumentacji, po uzyskaniu stopnia doktora Habilitantka opublikowała m.in.:

- 11 artykułów naukowych (w tym w 5 z listy JCR),
- 10 rozdziałów w recenzowanych książkach,
- 4 raporty z badań,
- 5 rozdziałów w książkach popularnonaukowych,
- 1 hasło encyklopedyczne.

Ponadto dr inż. Zofia Łapniewska była współredaktorką jednej monografii.

Z załączonego wykazu wynika, że po uzyskaniu stopnia doktora Habilitantka wygłosiła 20 referatów na 7 konferencjach krajowych i 13 zagranicznych (wystąpienia w Austrii, Irlandii, Niderlandach, Szwajcarii, Szwecji oraz kilkakrotnie w Niemczech i Wielkiej Brytanii). Kilkunastokrotnie była zapraszana do wygłaszania wykładów i przemówień.

Jak już wspomniano w pkt 2 niniejszej recenzji, dr inż. Zofia Łapniewska odbyła aż cztery staże podoktorskie w zagranicznych ośrodkach naukowych:

1. 10.2012 - 10.2013 w Centrum Transdyscyplinarnych Studiów Gender (ZtG) na Humboldt-Universität zu Berlin, projekt „Reading Elinor Ostrom Through a Gender Perspective. Gender in the Theory of Commons on the Basis of Elinor Ostrom Scientific Research”,
2. 11.2014 - 12.2014 w Centrum Technologii i Społeczeństwa (ZTG) na Technische Universität Berlin, projekt „Cooperatives Governing German Energy Infrastructure”,
3. 01.2015 - 07.2015 w Instytucie Gender (GI) - obecnie Department of Gender Studies - na London School of Economics and Political Science, projekt „Energy, Equality and Sustainability. Energy Cooperatives from a Gender Perspective”,
4. 02.2016 - 07.2016 w Centrum Badań nad Kobietami w Gospodarce Szkockiej (WiSE), w Glasgow School for Business & Society, na Glasgow Caledonian University, projekt „Growth, Equality and Employment. Investing in Childcare in Scotland”.

Po uzyskaniu stopnia doktora Habilitantka otrzymała łącznie 11 grantów i dotacji na prowadzenie badań, finansowanych zarówno ze źródeł polskich, jak i zagranicznych. W projektach pełniła zarówno role wykonawcze, jak i kierownicze. Obecnie rozpoczyna kierowanie projektem finansowanym przez NCN w ramach programu OPUS-LAP.

Habilitantka prowadzi zajęcia w języku polskim i angielskim mieszczące się tematycznie w dyscyplinie ekonomia i finanse. Była promotorką ponad pięćdziesięciu prac licencjackich oraz ponad trzydziestu prac magisterskich, jest również promotorką pomocniczą w jednym przewodzie doktorskim. W 2022 roku była powołana na recenzentkę pracy doktorskiej przez Glasgow Caledonian University. Ponadto, recenzuje artykuły naukowe przesyłane do uznanych czasopism (np. *Energy Research & Social Science*).

Habilitantka aktywnie działa w strukturach macierzystej uczelni, licznych stowarzyszeniach, a także współpracuje z instytucjami kultury i mediami.

Biorąc pod uwagę międzynarodową aktywność Habilitantki w odniesieniu do odbytych staży w zagranicznych ośrodkach badawczych, udziału w międzynarodowych grupach badawczych, zagranicznych wystąpieniach konferencyjnych, jak również rozpoznawalność jej dorobku za granicą, stwierdzam, iż **Habilitantka bezapelacyjnie spełnia kryterium przedstawione w art. 219 ust. 1 pkt 3) ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668 z późn. zm.)**.

5. Konkluzja

Po zapoznaniu się z dokumentacją przedłożoną przez dr inż. Zofię Łapniewską stwierdzam, że

zostały spełnione wymogi określone w art. 219 ust. 1 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. — Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668 z późn. zm.). W związku z powyższym **wnoszę o dopuszczenie dr inż. Zofii Łapniewskiej do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych.**

J. Wiodarczyk
Katowice, 10.08.2023